

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української літератури 5

Освітня програма **Польська мова і література**

Спеціальність **035 Філологія**

Спеціалізація **035.033 Слов'янські мови і літератури (переклад
включно), перша – польська**

014.02 Мова і література (польська)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія української літератури 5.
Викладач (-і)	Курінна Наталія Степанівна
Контактний телефон викладача	(0342)59-60-74
Е-mail викладача	sonata_1@ukr.net
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 годин).
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: 30 год. Четвер - 13.30-14.30. Кафедра української літератури, 303 ауд. Онлайн-консультації: 30 год. Розклад присутності викладача: субота - 10.30-12.30
2. Анотація до курсу	
Дисципліна «Історія української літератури» вивчається студентами третього курсу і має на меті вивчення художньо-естетичних підвалин українського письменства 70-90-х років XIX століття крізь призму індивідуальних характеристик творчості письменників означених періодів, зокрема світоглядно-естетичних та філософських пошуків прозаїків, поетів, драматургів, поетики їх творів, місця й значення в літературному процесі окресленої доби.	
3. Мета та цілі курсу	
Ознайомити студентів з основними тенденціями розвитку українського літературного процесу цього періоду, акцентуючи увагу на традиціях і новаторстві, відстежуючи загальнонаціональні тенденції розвитку української літератури у зв'язках з іншими літературами; на конкретному матеріалі з'ясувати історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів, зростання естетичного потенціалу української класичної літератури, сприйняття її у контексті світової культури.	
4. Результати навчання (компетентності)	
У результаті вивчення курсу «Історія української літератури» студенти повинні знати :	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільно-історичні та художні закономірності розвитку літературного процесу окресленого періоду; 2. Літературні силвети, особливо маловідомих, невідомих, заборонених раніше письменників, твори яких пропонуються для вивчення, їх основні твори, роль окремих письменників у історико-літературному розвитку того періоду; 3. Поняття з теорії літератури (роди, жанри, художні методи, літературні напрями, їх характеристичні ознаки тощо); 4. Знати і застосовувати при аналізі творів тих чи інших творчих постатей означеного періоду праці вітчизняних і зарубіжних літературознавців, критиків, культурологів, психологів, філософів, мовознавців тощо; 5. Нові підходи до аналізу літературного тексту (герменевтика, рецептивна естетика, психоаналіз і теорія архетипів, феноменологічна теорія та критика, екзистенціалістська модель у літературі, структуралізм та семіотика, феміністична теорія та критика і т. д.). 	
вміти:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вільно аналізувати художньо-літературний текст (при цьому практично оволодівати навичками герменевтичного підходу, рецептивної естетики тощо), розрізняти художні методи і стилі (реалізм, натуралізм, неоромантизм, символізм, імпресіонізм, експресіонізм, декаданс, авангардизм); 2. Знаходити й виокремлювати художні засоби в художньому тексті, застосовувати набуті знання для аналізу літературних творів; 	

<p>3. Проводити типологічні паралелі до творів української та європейської, світової літератури;</p> <p>4. Застосовувати різні (насамперед нові) підходи до осмислення самотності творчості того чи іншого письменника та його світогляду, переосмислювати соціологічно-заангажовані пріоритети радянської критики в рецепції творчих індивідуальностей та їх літературно-мистецьких набутків.</p>					
5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття				Загальна кількість годин	
Лекції				12	
Практичні заняття				18	
Самостійна робота				60	
Ознаки курсу					
Семестр		Спеціальність		Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
Перший		035 Філологія		Третій	Вибірковий
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Літера тура	Завдання, год	Вага оцінк и	Термін викон.
<p>Змістовий модуль 1. Проза 70-90-х рр. XIX ст.: традиції і новаторство. Тема 1. <i>Новаторські тенденції в українській літературі 70-90 рр. XIX ст.</i> «Маятникоподібна» модель періодизації української літератури Д. Чижевського як пропедевтична основа репрезентації специфіки розвитку мистецько-літературних явищ 70-90 рр. XIX – початку XX ст. Класика і модерн. Суспільно-історичні передумови розвитку українського літературного процесу нового періоду. Народництво як рух українства за звільнення з-під соціального та національного гніту. Ідейно-просвітницька домінанта в українському письменстві 70-90-х рр. Валуєвський циркуляр та Емський указ («указ Юзефовича») як безпрецедентні репресивні акції щодо українського слова та</p>	Проблемна лекція (з використанням мультимедійних матеріалів)	Рекомендов. література до курсу (див. нижче) і заплановані лекційні і практичні заняття	Законспектувати: Нечуй-Левицький І. Сьогочасне літературне прямування // Нечуй-Левицький І. Українство на літературних позах з Московщиною. Культурологічні трактати. Упоряд. М. Чернописького. - Львів: Камінь, 1998. – С.64-126. 2 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>національної ідентичності українського народу. Активні прояви національно-культурного та інтелектуального розвитку 70-90-х рр. в українських університетах та за кордоном (М. Драгоманов). Діяльність Товариства імені Т. Шевченка як авторитетного європейського наукового центру. Перший український професійний театр («корифеїв»). Нові проблемно-тематичні пласти й актуальність образу «нового героя» як відображення змін у суспільно-духовному житті народу. Характерні ознаки і тематично-стильові течії українського критичного реалізму. Розвиток літературної журналістики й літературно-критичної думки як теоретичне осмислення шляхів сучасного і майбутнього «літературного прямування» в Східній Україні й Галичині.</p>					
<p>Тема 2. Проза Івана Нечуя-Левицького: сучасна рецепція. Руйнування стереотипів традиційної силуети Івана Нечуя-Левицького. «Всеобіймаюче око України»: творчість прозаїка як художня енциклопедія українського життя. Багатство соціальних типажів. Жанрова різноманітність, тематичний діапазон і стильові особливості прози автора. Психоаналітичний, етнопсихологічний, гендерний та інші підходи до постаті й творчості І. Нечуя-Левицького.</p>	<p>Проблемна лекція. Практичне заняття</p>	<p>Рекомендов. література до курсу (див. нижче) і запланованими лекційних і практичних занять</p>	<p>1) Законспектувати: Пода О. Польські джерела роману І. С. Нечуя-Левицького «Князь Єремія Вишневецький» // Вісник Запорізького університету: Зб. нау наук. праць. Філол. науки. – Запоріжжя, 2001. - №1. – С. 95-99. 2) Законспектувати: Підмогильний В. Іван Левицький-Нечуй. Спроба психоаналізи творчості // http://sites.utoronto.ca/elul/Nechui/nec-h-psyx.pdf</p>	<p>5 балів</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

			3) Написати проблемний есей: «Кайдашева сім'я - мікромодель суспільних відносин в пореформену епоху і в ХХІ ст. 2+4=6 год.		
<p>Тема 3. Новаторство прози Панаса Мирного в європейському літературно-естетичному вимірі.</p> <p>Сучасна інтерпретація життя й творчості Панаса Мирного: «сухий» чиновник, «сильний епічний талант», психоаналітик? Рудченки – брати по крові та духу. Тонкощі літературної співпраці Панаса Мирного та Івана Білика в «Братській спілці».</p> <p>Російсько-імперський процес деструкції українського суспільного організму в реалістичній прозі. Проблема руйнації української сім'ї як національно об'єднувальної сили та пропащої народної мужності в романі «Хіба ревуть воли, як ясла повні» в онтогенезній та філогенезній перспективах.</p> <p>«Повія» – пропаша українська жіночість в умовах російського посткріпацтва. Аналіза творів Г. Квітки-Основ'яненка, Марка Вовчка, Т. Шевченка як сюжетних предтеч про повію. Типологія образу в українській, французькій (Еміль Золя, Гі де Мопассан) та російській (Лев Толстой) літературах. Еволюція стилю письменника: поява нових жанрів, становлення об'єктивного типу розповіді, багатоплановість художнього мислення, прагнення зобразити цілісну кар-</p>	Лекція-дискусія. Практичне заняття	Рекомендов. література до курсу (див. нижче) і за планами лекційних і практичних занять	1) Зробити типологічний аналіз романів «Хіба ревуть воли» Панаса Мирного-Івана Білика та «Злочин і кара» Ф. Достоєвського 2) Написати проблемний есей: «Доля Христі Притики ("Повія" Панаса Мирного): фактум чи закономірність?!» 2+2=4 год.	5 балів	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>тину світу в усіх взаємозв'язках, просторових і часових площинах.</p>					
<p>Тема 4. Творчість Бориса Грінченка в контексті національно-культурного життя 70-90-х рр. ХІХ ст. Б. Грінченко як поет, прозаїк, драматург, перекладач, публіцист, літературний критик, лексикограф, культурний та громадський діяч, педагог, фольклорист. Усебічна подвижницька діяльність письменника. Літературні погляди та естетичний ідеал Б. Грінченка. Поетичні горизонти лірики Б. Грінченка; її місце в контексті громадянської парадигми в українській літературі другої половини ХІХ століття; синкретизм типів художнього осмислення дійсності в ліриці Грінченка; її жанрове розмаїття. Новаторство Б. Грінченка в тематичному, жанровому збагаченні байки, в її образному оновленні. Художня інтерпретація історії України та мотиви інонаціональних літератур в поемах Б. Грінченка. Морально-етична проблематика, сатиричний струмінь, дитяча психологія, автобіографізм в малій прозі Б. Грінченка. Велика проза Б. Грінченка – простір для роздумів про пошуки українською інтелігенцією шляхів суспільного прогресу.</p>	<p>Проблемна лекція. Практичне заняття</p>	<p>Рекомендов. література до курсу (див. нижче) і за планами лекційних і практичних занять</p>	<p>1) Підготувати презентацію «Феномен полігранності творчої натури Б. Грінченка як письменника-просвітителя та вченого-універсала» 2) Законспектувати працю: Б. Грінченко – М. Драгоманов: Діалоги про українську національну справу. – К., 1994. На основі опрацьованого наукового джерела з'ясувати національно-ідеологічний аспект української літератури як головний об'єкт полеміки між Б. Грінченком та М. Драгомановим. 3) Створити буктрейлер індивідуально або розробити спільний проект командою за художніми творами Б. Грінченка 2+4=6 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 5. Художня проза Олександра Кониського. Тематика і проблематика художньої прози О. Кониського. Сюжетно-композиційні особливості оповідань та повістей письменника.</p>	<p>Лекція. Практичне заняття (контрольна робота)</p>	<p>Рекомендов. література до курсу (див. нижче) і за</p>	<p>1) Законспектувати: Франко І. Про життя і діяльність О. Кониського. — Львів: Просвіта, 1901, 36 с. Кониський О. Думки і помітки.</p>	<p>10 балів</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>Національна ідея в повісті «Юрій Горовенко». Ідеї «громадівства» в прозі О. Кониського.</p> <p>Українське село в творах прозаїка. Образи інтелігенції у прозі письменника.</p> <p>Стильова манера письменника. Сатира в оповіданнях О. Кониського.</p>		<p>планами лекційних і практичних занять</p>	<p>[Електрон. ресурс]. URL: http://www.historyns.in.ua/images/sampledata/history-images/rizne/2015/04/Konyskiy_Diary.pdf</p> <p>2) Створити буктрейлер індивідуально або розробити спільний проект командою за художніми творами О. Кониського</p> <p>2+2=4 год.</p>		
<p>Змістовий модуль 2.</p> <p>Розвиток української поезії і драматургії у 70-90-х рр. XIX століття.</p> <p>Тема 1-2. Українська поезія 70-90-х років XIX століття.</p> <p>Жанрово-стильові та ідейно-тематичні параметри української поезії окресленого періоду. Традиції і новаторство.</p> <p>Життєвий і творчий шлях Якова Щоголева.</p> <p>Своєрідність естетичних поглядів. Поетичні збірки «Ворскло» та «Слобожанщина»: художні особливості. Тематика і проблематика поезій: а) Україна козацька: минуле, сучасне, майбутнє; б) баладні мотиви; в) фольклорні поезії; г) «ремеслові» поезії; г) пейзажна лірика; д) містична поезія; е) інтимна лірика.</p> <p>Романтичне спрямування лірики поета. Я. Щоголів як «перший український парнасець». Унікальність внеску поета в розвиток української лірики.</p> <p>Іван Манжура – останній «мандрований поет». Штрихи до творчої біографії.</p> <p>Фольклористична діяльність.</p>	<p>Лекція.</p> <p>Практичне заняття з використанням мультимедійних засобів</p>	<p>Рекомендов. література до курсу (див. нижче) і за планами лекційних і практичних занять</p>	<p>Підготувати тематичну презентацію</p> <p>2+4=6 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>Збірка «Степові думи та співи». Тематичний спектр поетичної творчості, погляди на роль і завдання літератури. Фольклорні мотиви лірики І. Манжури.</p> <p>Життєвий і творчий шлях Павла Грабовського. Естетичні погляди поета (стаття «Дещо про творчість поетичну»). Тема служіння мистецтва громадській справі в ліриці П. Грабовського («Я не співець чудовної природи», «До парнасців», «Співець», «Поетам-українцям»). Національні мотиви в ліриці поета. Пейзажна та інтимна лірика П. Грабовського. Образ «зів'язниці». Особливості поетичного стилю П. Грабовського.</p>					
<p>Тема 3-4. <i>Розвиток національної драматургії у 70-90-х роках XIX ст. Творчість «корифеїв» українського театру.</i></p> <p>Основні тенденції розвитку національної драматургії у 70-90-х рр. Театр «корифеїв», його «імідж», здобутки і прорахунки в контексті західноєвропейського театрального життя. Жанрова система української драматургії окресленого періоду: від водевілю до сатиричного гротеску. Проблематика, конфлікт, образи («глитайщина»), поетика характеротворення в творах М. Кропивницького, М. Старицького, І. Карпенка-Карого у контексті української та світової драматургії окресленого періоду.</p> <p>М. Кропивницький – актор, драматург, режисер, організатор театральної справи.</p> <p>Проблемно-тематичний спектр творчості.</p>	<p>Проблемна лекція.</p> <p>Практичне заняття.</p>	<p>Рекомендов. література до курсу (див. нижче) і за планами лекційних і практичних занять</p>	<p>1) Підготувати реферат: «Становлення театру корифеїв»;</p> <p>2) творча робота (групи по 5-7 студентів) – поставити театральні міні-інсценізації творів М. Кропивницького, І. Карпенка-Карого, М. Старицького</p> <p>2+4=6 год.</p>	<p>5 балів</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>Своєрідність соціально-моральної проблематики драм «Доки сонце зійде, роса очі виїсть», «Глитай, або ж Павук». Конфлікти і характери. Художня функція етнографічно-побутових картин, фольклоризм у творах. Поєднання реалізму із мелодраматизмом. Жанрова специфіка п'єс. Традиції і новаторство.</p> <p>Сатиричні мотиви в драматургії М. Кропивницького. Драма «По ревізії». Художні особливості. Засоби гумору і сатири.</p> <p>М. Старицький – поет, прозаїк, драматург, перекладач, організатор театральної справи. Проблемно-тематичний діапазон творчості автора. Романтична поетика історичних драм М. Старицького («Остання ніч», «Оборона Буші»). Художнє вираження історіософського мислення драматурга.</p> <p>Драма «Не судилось» («Панське болото»). Своєрідність проблематики твору, поетика характеротворення. Образ інтелігенції та мотиви народолобства.</p> <p>Психологічна драма М. Старицького «Талан». Життєва основа п'єси. Новизна конфліктів та образів. Особливості розкриття автором мистецького світу. Естетична концепція твору.</p>					
<p>Тема для самостійного опрацювання. Повість «Причепа» І. Нечуя-Левицького</p>	Самостійна робота	Рекомендов. література до курсу (див. нижче)	Прочитати повість, проаналізувати провідні мотиви, образи, психологізм, польськокомуністичний аспект 10 год.	10 балів	Протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема для самостійного опрацювання. Поєми Б. Грінченка.</p>	Самостійна робота	Рекомендов. літера-	1) Підготувати реферат;	10 балів	Протягом семестру згідно з

Педагогічна, мовознавча та перекладацька діяльність Б. Грінченка		тура до курсу (див. нижче)	2) Прочитати поеми автора «Беатріче Ченчі», «Хома Макогін, убогий наймит», «Матільда Аграманте», «Дон Кіхот», з'ясувати їх місце в європейському літературно-мистецькому контексті 10 год.		розкладом занять
Тема для самостійного опрацювання. Поетична творчість О. Кониського	Самостійна робота	Рекомендов. література до курсу (див. нижче)	Прочитати й проаналізувати поетичні збірки «Порвані струни», «Вибір поем» 10 год.	10 балів	
Тема для самостійного опрацювання. Проза Тимофія Бордуляка	Самостійна робота	Рекомендов. література до курсу (див. нижче)	Прочитати оповідання «Дай, Боже, здоровля корові», «Дід Макар», «Михалкові радощі», проаналізувати проблему художнього відтворення духовного змісту буття галицького селянина; прочитати «малу» трилогію: «Ось куди ми підемо, небого!», «Бузьки», «Іван Бразилієць», з'ясувати особливості художнього втілення теми еміграції 10 год.	10 балів	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема для самостійного опрацювання. «Дух часу»: художній світ Наталії Кобринської	Самостійна робота	Рекомендов. література до курсу (див. нижче)	1) Законспектувати монографію: Швець Алла. Жінка з хистом Аріадни : життєвий світ Наталії Кобринської в генераційному, світоглядному і творчому вимірах	10 балів	Протягом семестру згідно з розкладом занять

			<p>: монографія / Алла Швець ; Інститут Івана Франка НАН України; Лекторій СУА з жіночих студій УКУ; ВГО «Союз Українок». — Львів, 2018. — 752 с.</p> <p>2) Прочитати твори: «Дух часу», «Задля кусника хліба», «Ядзя і Катруся», «Liebesahnung», «Виборець» та ін., проаналізувати проблеми емансипації, образи персонажів, психологізм і духовний зміст вказаних творів</p> <p>10 год.</p>		
<p>Тема для самостійного опрацювання. Тематика й проблематика прози Олени Пчілки (Драгоманової-Косач)</p>	Самостійна робота	Рекомендов. література до курсу (див. нижче)	<p>1) Підготувати реферат на тему «Династія Драгоманових-Косачів»</p> <p>2) Прочитати твори повість «Товаришки», оповідання «Соловйовий спів», «Чад», «Збентежена вечеря», «Півтора оселедця», «Золота писанка». Простежити проблеми жіночої емансипації, обов'язку та морального вибору, «єднання з народом», самоусвідомлення інтелігенції</p> <p>10 год.</p>	10 балів	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема для самостійного опрацювання.	Самостійна робота	Література до	1) Підготувати літературну	10 балів	Протягом семестру

Проза Михайла Павлика		курсу (див. нижче)	сильветку (портрет) М. Павлика: презентаційна форма 2) Прочитати тво- ри: “Юрко Кули- ків”, “Ребенщuko- ва Тетяна” “Ви- хора” та ін., зробити ідейно- естетичний аналіз 10 год.		згідно з розкладом занять
-----------------------	--	--------------------------	---	--	---------------------------------

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – залік (I семестр), екзамен (II семестр). Максимальна оцінка – 100 балів. Допуск до екзамену – максимально 50 балів (оцінки за практичні заняття – 30 балів, за контрольну роботу – 10 балів, за самостійну роботу – 10 балів). Екзамен – 50 балів. Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).
Вимоги до письмової роботи	Студенти повинні виконати контрольну роботу, що складається з теоретичного питання, практичного завдань для перевірки навичок та здібностей.
Практичні заняття	Максимальна оцінка за кожне заняття 5 балів. Наприкінці курсу виводимо середній показник, який множимо на кофіцієнт, який дозволяє отримати максимальну оцінку – 30 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE> і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4NJsjoX0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ. Студент і викладач повинні уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Забороняються плагіат та списування. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід. Обов’язковим є прочитання художніх текстів, які виносяться на обговорення.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов’язкове. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, усна або письмова відповідь. Обов’язковим є для отримання допуску до екзамену є написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи.

Викладач гарантує доступність зустрічей як, у межах університету, так і можливість заочної комунікації та консультування (телефон, вайбер, електронна пошта).

8. Рекомендована література

1. Історія української літератури ХІХ ст. (70-90-ті роки): У 2 кн.: Підручник / О. Д. Гнідан, Л. С. Дем'янівська, С. С. Кіраль та ін. – К., 2003.
2. Історія української літератури ХІХ ст.: У 2 кн. Підручник / За ред. акад. М. Г. Жулинського. – К., 2006.
3. Історія української літератури ХІХ ст.: У 3 кн. / За ред. М. Т. Яценка. – К., 1997.
4. Історія української літературної критики. Дожовтневий період. – К., 1988.
5. Історія української літератури: У 10 т. – К., 2005.
6. Історія української літератури другої половини ХІХ століття / За ред. В.М.Поважної, М.С.Грицяя. – К., 1986.
7. Андрусів С. Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років ХХ ст. – Львів, 2000.
8. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів, 2001.
9. Білецький О. Зібрання праць: У 5-ти тт. – Т. 2 (Українська література кінця ХІХ – початку ХХ століття). – К., 1965.
10. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики: спроба літературно-наукової методології. – К., 1998.
11. Бондаренко Ю. І. Вивчення української літератури на філософсько-історичних засадах: за творами І. Нечуя-Левицького, І. Франка, М. Коцюбинського, П. Загребельного, Л. Костенко, В. Стуса: [Посібник] / Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя. – Ніжин, 2007. – 139 с.
12. Вертій О. Народні джерела національної самобутності української літератури 70-90-х років ХІХ століття: Монографія. – Суми, 2005.
13. Горболіс Л. Парадигма народно-релігійної моралі в прозі українських письменників кінця ХІХ – початку ХХ ст. – Суми, 2004.
14. Грінченко Б., Драгоманов М. Діалоги про українську національну справу. – К., 1994.
15. Гундорова Т. Проявлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів, 1997.
16. Денисюк І. О. Розвиток української малої прози ХІХ – поч. ХХ ст. – Львів, 1999.
17. Ентоні Д. Сміт. Національна ідентичність / Пер. з англ. – К., 1994.
18. Єфремов С. Літературно-критичні статті. – К., 1993.
19. Жулинський М. Слово і доля: [Українські письменники ХІХ – ХХ ст.]: Навч. посібник. – К., 2002.
20. Зборовська Н. Психологія і літературознавство: Посібник. – К., 2003.
21. Зборовська Н. В. Код української літератури: Проект психоісторії української літератури. Монографія. – К.: Академвидав, 2006.
22. Зеров М. Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка: (нариси з новіт. укр. письменства): статті / упоряд. і наук. ред. О. Баган; Наук.-ідеол. центр імені Д. Донцова. – Дрогобич, 2007. – 566 с.
23. Зеров М. Українське письменство / Упоряд. М.Сулима; [Післямова М. Моска-ленко]. – К., 2003. – 1300 с.
24. Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика. – К., 1998.
25. Єфремов С. Історія українського письменства. – К., 1995.
26. Івашків В. Українська романтична драма 30-80-х років ХІХ ст. – К., 1990.
27. Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ – початку ХХ ст. – К., 1987.
28. Калениченко Н. Л. Українська література кінця ХІХ – початку ХХ ст. Напрями і течії. – К., 1983.
29. Мішук Р. Проблеми сучасного прочитання української класики ХІХ - початку ХХ ст. // Слово і час. – 1994. – №6. – С.44-49.
30. Наливайко Д. С. Искусство: направления, течения, стили. – К., 1995.
31. Нечуй-Левицький І. Українство на літературних позовах з Московщиною: Культурологічні трактати / Упоряд. М. Чернописький. – Л., 1998.

32. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1999.
33. Поважна В.М. Розвиток української літератури у 70-90-х рр. XIX ст. До проблеми критеріїв і методу. – К., 1973.
34. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму. Літературознавчі студії. – Івано-Франківськ, 1998. – 294 с.
35. Приходько І. Українські класики без фальсифікацій. Степан Руданський. Панас Мирний. Павло Грабовський. Гнат Хоткевич. – Харків, 1997.
36. Проблеми історії та теорії реалізму української літератури XIX – початку XX ст. – К., 1991.
37. Розвиток жанрів в українській літературі XIX – початку XX ст. – К., 1986.
38. Ткачук М. Українська поезія останньої третини XIX століття: основні тенденції розвитку й естетична стратегія. – Тернопіль, 1998.
39. Турган О. Д. Українська література кін. XIX – поч. XX ст. і античність. – К., 1995. – 172 с.
40. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики: У 4-х кн. – К., 1994–1995.
41. Українська літературознавча думка в Галичині за 150 років: Хрестоматія: В 2 т. / За ред. Л.Т.Сеника; Редкол.: Л.Бондар, Д.Гамаш, І.Денисюк та інші. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2002.
42. Федченко П.М. Література 70-90-х рр. XIX ст. – К., 1997.
43. Шумило Н. Під знаком національної самобутності. Українська художня проза і літературна критика кінця XIX – початку XX ст. – К., 2003.
44. Яценко М. Питання реалізму і позитивний герой в українській літературно-естетичній думці першої половини XIX ст. – К., 1979.
45. Франко І. Старе й нове в сучасній українській літературі // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. – К., 1982. –Т. 35. – С. 84–96.
46. Франко І. З останніх десятиліть XIX віку // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. – К., 1984 – Т. 41.
47. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. // Франко І. Зібрання творів. – К., 1984. – Т. 41.
48. Хороб С. Українська модерна драма, кінця XIX – початку XX століття (Неоромантизм, символізм, експресіонізм). – Івано-Франківськ, 2002.
49. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). – Тернопіль, 1994.
50. Чижевський Д. Реалізм в українській літературі. Підготовка тексту, фахове редагування, передмова проф. Наєнка. – К., 1999.
51. Чижевський Д. І. Порівняльна історія слов'янських літератур: У 2-х кн.: Пер. з нім. – К., 2005.
52. Швецова А. Національний характер як феномен культури. – Сімферополь, 1999.
53. Шевчук В. Із вершин та низин. Книжка цікавих фактів із історії української літератури. – К., 1990.

Матеріали навчально-методичного комплексу:

Питання для самоконтролю та дискусії:

1. Чи зреалізував І. Нечуй-Левицький свої теоретичні погляди в художній практиці?
2. Чим викликане тяжіння письменника до жанру повісті-хроніки?
3. Спільне і відмінне між «московками» Т. Шевченка, Марка Вовчка і І. Нечуя-Левицького.
4. Простежте еволюцію бунту героя у новій літературі: від Наталки Полтавки до Миколи Джері.
5. Чи вмотивований щасливий кінець у повісті «Бурлачка»?
6. Хто винен у «домашній війні» Кайдашів? Наскільки переконливо відтворив письменник процес руйнування «селянських гнізд»?

7. Порівняйте способи зображення життя духовенства у романах «Старосвітські батюшки та матушки» І. Нечуя-Левицького та «Люборацькі» А. Свидницького. Чий твір гостріший, проблемніший? Чому?
8. Павло Радюк - український Базаров?
9. «І чом відступників у нас так багато? І чом для них відступство не страшне?» (І. Франко).
10. Чи приваблює вас образ Єремії Вишневецького?
11. Чи можливе кохання до ворога? Ваше ставлення до взаємин Єремії і Тодозі.
12. Месіанство української шляхти.
13. Жінка і її роль у житті та в політиці (за матеріалом роману «Гетьман Іван Виговський»).
14. Москва або Польща? Чи був вибір для І. Виговського?
15. Детермінованість поведінки Чіпки Варениченка.
16. Два життя – дві долі (Чіпка і Грицько; Чіпка і Максим Гудзь).
17. Жінки у житті Чіпки Варениченка, Грицька Чупруненка, Максима Гудзя.
18. Чи можна простежити у романі «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» ідеал селянина, ідеал селянської родини?
19. Чи можна вважати роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» романом виховання?
20. Що зумовлює трагедію Христі Притиківни («Повія»): талан чи соціальні обставини, а може, щось інше?
21. Чому сила героїв письменника «пропаща»?
22. Чи згодні ви з твердженням І. Франка про те, що О. Кониський – “талант... не глибокий, але незвичайно рухливий і ріжносторонній”?
23. Чому радянське літературознавство вважало О. Кониського ліберально-буржуазним письменником?
24. Порівняйте образи Юрія Горovenка («Юрій Горovenко» О. Кониського) і Павла Радюка («Хмари» І. Нечуя-Левицького). Який із них глибший, психологічно вмотивованіший?
25. Визначте «плюси» і «мінуси» “громадівської” прози О.Кониського.
26. Наскільки глибоко проникнув письменник у психологію українського селянина?
27. Чи був прозаїк новатором у жанрі оповідання?
28. Які твори О. Кониського ви вважаєте найцікавішими? Чому?
29. Чи видно «жіночу руку» в змалюванні характерів персонажів у прозі Олени Пчілки?
30. Чи виявляється у прозі письменниці ідеологія громадівства?
31. Наскільки вдало відтворює Олена Пчілка жіночу психологію?
32. Як виявляється у творах письменниці культурно-психологічна несумісність героїв?
33. Чи є у прозі Олени Пчілки ідеальні герої?
34. Якою зображує письменниця українську дитину?
35. Що давало підставу радянському літературознавству вважати Олену Пчілку ліберально-буржуазною письменницею, а її погляди обмеженими?
36. Чому Я.Щоголева вважають «запізніним романтиком» у літературі?
37. Чим детерміноване песимістичне бачення долі України у його творчості?
38. Яків Щоголев – загублений талант, «непривітаний співець»?
39. Чи можна вважати І.Манжуру «камерним» поетом? Який відбиток на його поезію наклало особисте життя? Як впливав степ на характер творчості?
40. Чи помітні Шевченкові «сліди» в поезії І.Манжури?
41. Яка роль пейзажу в ліриці поета?
42. Яке співвідношення фольклорних і літературних елементів у поезії І.Манжури?
43. Чому так важко давалося поетові «все цивілізоване»: «...Лишь тронешь не чисто народную тему, где есть интеллигентное чувство [...], непременно выходит что-то не то, чего бы желалось»?
44. Що нового вніс І. Манжура у розвиток української поезії другої половини ХІХ ст.?
45. Чи існує взаємозв'язок між особистим життям поета і жанровою природою його лірики?

46. Чи погоджуєтеся ви з самооцінкою П.Грабовського: «Вельми бідний зміст творів, повторюваність мотивів, далекість від повної сучасності у всім її об'ємі, зайвість власних тем, загальність думок та почувань, без усякого колориту оригінальності, убогість та штучність (так може здатись) форми, небагатий круг уживаних мною розумінь...»?
47. Що споріднює поезію П.Грабовського з невільничою музою Т.Шевченка?
48. Чи можемо говорити про світоглядну та поетичну еволюцію П. Грабовського від народництва до націоналізму?
49. Що переважає у творчості поета: заклик до кривавого бунту чи ідея християн-ського всепрощення?
50. Поезія П.Грабовського – римована публіцистика?
51. Чому, виростаючи в атмосфері «московських патріотичних тенденцій шовіністичного кольору», Б. Грінченко став яскравим виразником української національної ідеї, справжнім патріотом своєї Батьківщини?
52. Як поєднувались у поезії Б. Грінченка почуття і думка, «вільна творчість» і «регулювання натхнення»?
53. Чи мав рацію Т. Зіньківський, коли писав Б. Грінченку, що «не суб'єктивна лірика – настояща суть твоєї кебети, а епос, взагалі об'єктивна поезія»?
54. Чи погоджуєтеся ви з твердженням А. Кримського, який запевняв письменника, що повість – то і є його «властивий фах»: тут його талант справляє “суцільне враження”, а в жанрі драми “виявляється нерівно, оазисами”?
55. Чому Б.Грінченко унікав у п'єсах селянської тематики?
56. Як впливала педагогічна діяльність письменника на його художню творчість?
57. Хто «переміг» у дискусіях Б. Грінченка з І. Франком і М. Драгомановим («Галицькі вірші», «Листи з Наддніпрянської України»)?
58. Чому твори Б.Грінченка про дітей сповнені трагізму?
59. Наскільки глибоко проникає письменник у світ дитини, у її психологію? Чи він не фальшивить?
60. Чи виявляється тенденційність Б.Грінченка в оповіданнях про дітей?
61. Чи відчуваєте ви дидактичну заангажованість у творах письменника про дітей і школу?
62. Чому саме М. Кропивницькому судилося стати засновником першої української професійної трупи? Чи правомірно називати його українським Мольєром?
63. Чи можна вважати п'єсу «Дай серцю волю, заведе в неволю» мелодрамою? Порівняйте цей твір із «Наталкою Полтавкою» І. Котляревського. Наскільки оригінальною виявилася драма М.Кропивницького?
64. Хто винен у смерті Оксани у драмі «Доки сонце зійде, роса очі виїсть»? Як ви ставитеся до слів поміщиці Воронової: «О, чом же ти, Оксано, не рівня моему синові»?
65. Чи вмотивована зрада Олени – героїні трагедії «Глитай, або ж Павук»? З якою метою драматург створив образ Йосипа Бичка?
66. Чи можна називати твори М.Кропивницького драмами абсурду?
67. Чи погоджуєтеся ви зі словами С.Єфремова, що «артист переважив у Кропивницькому письменника»?
68. Які фактори вплинули на формування світогляду й естетичних пере-конань М. Старицького?
69. Яка роль М. Старицького у становленні українського професійного театру?
70. Чому І. Франко зазначав, що у поезії М.Старицького «уперше заговорив українським поетичним словом російський інтелігент»?
71. Чи можна вважати М.Старицького драматургом-новатором?
72. Чому більшість прозових творів письменника написана російською мовою? Чи можна і чи потрібно вважати їх надбанням української літератури?
73. Чи вдалося М.Старицькому «возвести своє слово в генеральський чин»?

74. Чи симпатизує автор Мартинові Борулі?
75. Що вам імпонує в образі Герасима Калитки?
76. Терентій Пузир – «дика страшenna сила». Чи можна було виховати з нього культурного хазяїна?
77. Яким був і чи міг бути інакшим процес первісного накопичення капіталів?
78. На кого «працював» Терентій Пузир?
79. Чи випадковий у п'єсі образ Соні Пузир – культурної, освіченої гімназистки, спадкоємиці величезного багатства?
80. Що може відбутися в маєтках Пузиря після смерті хазяїна?
81. Чи потрібен нам сьогодні «Хазяїн»?

Питання до залікової роботи:

1. Новаторські тенденції в національно-літературному процесі 70-90-х рр. ХІХ ст.: загальна характеристика. Тип “нової людини” в українській прозі.
2. Нове прочитання хрестоматійних повістей І.Нечуя-Левицького “Микола Джеря” та “Кайдашева сім'я”.
3. Оновлення традиційної тематики і проблематика повісті “Бурлачка” І. Нечуя-Левицького.
4. Психологізм повісті “Бурлачка” І. Нечуя-Левицького.
5. “Хмари” І. Нечуя-Левицького: риси ідеологічного роману і тип “нового” героя.
6. Чіпка Варениченко: бунтар чи злочинець? (за романом Панаса Мирного “Хіба ревуть воли, як ясла повні”).
7. Проблемно-тематичне коло роману “Повія” Панаса Мирного.
8. Образ Христі Притики в романі Панаса Мирного “Повія”.
9. Проблематика малої прози Б. Грінченка.
10. Ідейно-естетичний спектр поем Б. Грінченка.
11. Мотиви лірики Б. Грінченка.
12. Національна ідея у повісті “Юрій Горовенко” О. Кониського.
13. Морально-етична проблематика в повісті Б. Грінченка “Серед темної ночі”.
14. Пошук позитивного героя у повісті Б. Грінченка “Під тихими вербами”.
15. Ідейно-художній аналіз збірки “Пролісок” П.Грабовського: народницький дискурс, образ ліричного героя, тематичні групи.
16. Мотиви збірки “З півночі” П.Грабовського-поета.
17. Філософське світовідчуття у поетичній збірці “Кобза” П. Грабовського.
18. Нові тенденції у розвитку української драматургії у 70-90-х рр. ХІХ ст.: загальна характеристика. Театр “корифеїв”.
19. Морально-етична проблематика п'єс М.Кропивницького.
20. Елементи етнографізму, побутовізму та мелодраматизму в драматургії М. Кропивницького.
21. Український Яго у трагедії “Глитай, або ж Павук” М. Кропивницького.
22. Ідейно-естетичний аналіз поетичної спадщини М. Старицького.
23. Загальна характеристика прози М. Старицького.
24. Природа конфлікту у соціально-психологічних п'єсах М.Старицького.
25. Специфіка історичної драматургії М. Старицького.
26. Образ глитая у комедіях І. Карпенка-Карого у контексті української і світової літератури.
27. Проблематика соціально-психологічних драм І. Карпенка-Карого (“Наймичка”, “Безталанна”).
28. Дилוגія “Суєта” і “Житейське море” І.Карпенка-Карого. Проблема батьків і дітей. Життя української богеми.
29. Художній світ “Думок-мережанок” Олени Пчілки.
30. Проблема еміграції та емігрантів в малій прозі Т. Бордуляка.
31. Ідейно-тематичний спектр прози Н. Кобринської.

32. Проблематика, образна система повістей М. Павлика.

Викладач: кандидат філологічних наук,
доцент Наталія Степанівна Курінна